МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра польської філології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
В.о. декана
філологічного факультету
_____
"31" серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛЬСЬКЕ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЗНАВСТВО

галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська
факультету філологічний

Львів – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни **Польське лінгвокультурознавство** для студентів спеціалізації 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська. – Львів, 2023. – 12 с.

Розробник:
Лозинська Оксана Григорівна, доцент кафедри польської філології, кандидат філологічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

В.о. завідувача кафедри польської філології

_____ доц. Лозинська О.Г.

31.08.2023 р.

Затверджено Вченою радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

31.08.2023 р. Голова _____ доц. Крохмальний Р.О.

© Лозинська О.Г., 2023

1. Опис навчальної дисципліни

На заняттях з дисципліни «Польське лінгвокультурознавство» студенти-полоністи розвивають і вдосконалюють вміння наукового зіставного мислення, історичного бачення лінгвокультурологічних явищ та навички узагальнення, встановлення спільних та відмінних рис у культурологічних процесах, здобувають знання з етнокультурології, національних картин світу, формують навички аналізу й інтерпретації мовних фактів, вдосконалюють вміння роботи з довідковою, науковою та навчальною літературою, самостійно шукають цікавий для дослідження фактичний матеріал. Це розширює не лише енциклопедичну, але й лінгвістичну компетенцію філолога-полоніста.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	*заочна форма навчання*
Кількість кредитів – 3,5 (стаціонар), 3,5 (заочне відд.)	Галузь знань 03 (гуманітарні науки) (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 035 (філологія) (шифр, назва)	*Рік підготовки:*	
Змістових модулів – 2	Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська	1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин: Стаціонар: 105: 32 аудиторних + 73 самостійної роботи; Заочн.: 105: 14 аудиторних + 91 самост. роб.		I	I
		Лекції	
Тижневих годин для		16	8

<table>
<tr><td rowspan="8">денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 4,6</td><td rowspan="8">Освітньо-кваліфікаційний рівень:
магістр</td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>16</td><td>6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>І сем. 73</td><td>91</td></tr>
<tr><td colspan="2">ІНДЗ:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Польське лінгвокультурознавство» складається з двох тісно взаємопов'язаних частин – теоретичної та практичної.

Мета теоретичної частини зазначеної навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з теоретичними принципами лінгвокультурознавства та лінгвокультурології, формуванні компетенцій, пов'язаних із взаємозв'язком та взаємовпливом мови і культури, механізмами мовної міжкультурної взаємодії.

Мета практичної частини полягає в залученні студентів до роботи з текстами, які є джерелами вивчення польської мови та культури.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1) поглибити загальнолінгвістичну підготовку полоністів;
2) ознайомити студентів з головними принципами та механізмами взаємодії мови і культури;
3) з'ясувати особливості мовної репрезентації результатів пізнання людиною дійсності та експлікації у мові культурних чинників;
4) окреслити особливості категоризації та концептуалізації світу у свідомості носіїв мови та окремого індивіда;
5) ознайомити студентів з лінгвокультурологічним розумінням концепту та головними досягненнями в цьому напрямку;
6) розглянути основні засоби та способи формування мовної і концептуальної картин світу (метафора, символ, прототип, стереотип).

Після вивчення курсу студент повинен

знати:

- поняття лінгвокультурознавства (лінгвокультурології) як науки на базі різних точок зору мовознавців і лінгвістичних шкіл;
- історію розвитку лінгвокультурології в Польщі;
- напрями досліджень, об'єкт, предмет, мету і завдання лінгвокультурології як науки;
- польські лінгвокультурологічні школи;
- теми і методи досліджень, які використовуються в лінгвокультурології;
- базові поняття й терміни лінгвокультурознавства, когнітивної лінгвістики, етнолінгвістики, лінгвокультурології: мовна картина світу; точка зору, перспектива, профілювання, грань; стереотип і прототип; метафора;
- теорію мовних універсалій і культурних скриптів Анни Вежбіцької;
- основні підходи до вивчення міжкультурної та невербальної комунікації;

уміти:

- вільно послуговуватися термінологією лінгвокультурознавства, лінгвокультурології, етнолінгвістики, когнітивної лінгвістики;
- самостійно добирати мовний матеріал для лінгвокультурологічної інтерпретації;

- комплексно застосовувати методи лінгвокультурологічного вивчення мовних фактів на практиці;
- аналізувати мовний матеріал і робити власні висновки;
- послуговуватися науковою, навчальною літературою, лексикографічними, фольклорними, діалектологічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного наукового пошуку.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, частов умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН 19. Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК НАУКА. МОВНА І КОНЦЕПТУАЛЬНА КАРТИНИ СВІТУ

Тема 1. Лінгвокультурологія як наука, її статус, об'єкт і предмет досліджень, цілі та завдання. Поняття лінгвокульторології, лінгвокультурознавства, лінгвоантропології, етнолінгвістики. Історія лінгвокультурології, етапи її розвитку.

Місце лінгвокультурології у ряді основних лінгвістичних теорій XX - XXI ст. Актуальні проблеми лінгвокультурології. Взаємозв'язок мови і культури в сучасному світі. Значення як сполучна ланка між мовою народу і його культурою. Специфічні особливості лінгвокультурології як науки. Проблема взаємодії "мова – культура" у науці: лінгвістична концепція В. фон Гумбольдта, О. Потебні, погляди Е. Сепіра, Б. Уорфа, Ф. де Соссюра на взаємозв'язок мови і культури.

Основна література:

1. Bartmiński J. Etnolingwistyka, lingwistyka kulturowa, lingwistyka antropologiczna? // Język a kultura. Wrocław, 2008. – T. 20. – S. 15-33.
2. Bartmiński J. Język w kontekście kultury // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński, Lublin, 2001. S. 13-23.
3. Bartmiński J. O aktualnych zadaniach etnolingwistyki // Etnolingistyka 28. – Lublin, 2016. – S. 7-29.
4. Dąbrowska A. Współczesne problemy lingwistyki kulturowej // Postscriptum nr 2/1 (48-49). – Katowice, 2005 / pod red. R. Cudaka. – S. 140-154.
5. Głaz A. Etnolingwistyka daleka i bliska // Etnolingwistyka 27. – Lublin, 2015. – S. 7-20.
6. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, Warszawa, 2017.
7. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński, Lublin, 2001. S. 343-371.
8. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
9. Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. для студентів зі спеціальності «Українська мова і література»/ кол. авт.: О. І. Потапенко, Я. О. Потапенко, Л. П. Кожуховська, Т. В. Чубань, Т. М. Левченко, І.В. Бурчик; за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2014.

Тема 2. Мовна картина світу.

Поняття картини світу у суміжних гуманітарних наук : філософії, культурології, етнографії, лінгвістиці. Співвідношення понять "Картина світу" і "ментальність" : схожість і відмінності. Проблема мовної картини світу як один з аспектів міжкультурної комунікації та

об’єкт лінгвістичного дослідження. Історія термінів «картина світу» та «мовна картина світу». Особливості картини світу: константи, чинники, шляхи формування. Процес пізнання як основа формування картини світу. Національно своєрідний характер картини світу. Мова як засіб формування та репрезентації картини світу.

Основна література:

1. Bartmiński J. Językowe podstawy obrazu świata. – Lublin, 2006.
2. Bartmiński J. O aktualnych zadaniach etnolingwistyki // Etnolingistyka 28. – Lublin, 2016. – S. 7-29.
3. Głaz A. Etnolingwistyka daleka i bliska // Etnolingwistyka 27. – Lublin, 2015. – S. 7-20.
4. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, – Warszawa, 2017.
5. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński. – Lublin, 2001. – S. 343-371.
6. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
7. Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. для студентів зі спеціальності «Українська мова і література»/ кол. авт.: О. І. Потапенко, Я. О. Потапенко, Л. П. Кожуховська, Т. В. Чубань, Т. М. Левченко, І.В. Бурчик; за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2014.

Тема 3. Мовна картина світу крізь призму польської фразеології.

Лінгвокультурологічний аспект метафори та фразеології

Способи вираження мовної картини світу. Одиниці мовної картини світу. Лексика і фразеологія як основа мовної картини світу. Засоби вираження мовної картини світу. Реконструкція мовної картини світу. Лінгвокультурологічний аспект фразеології. Поняття одиниці фразеологізму, її місце в мовній картині світу. Механізм формування фразеологізмів. Слова, що акумулюють властивості: Слово і етнічна приналежність. Метафора як спосіб представлення культури : Поняття "метафора". Метафора в концептуальній картині світу.

«Наївна» картина світу. Лінгвокультурні параметри ціннісно-смислового сприйняття світу. Загальнолюдські, етнічні, групові та індивідуальні цінності. Ціннісні пріоритети етнічної спільноти. Ціннісний аспект мовної особистості у «наївній» картині світу. Експлікація норм поведінки у прислів’ях. Оцінна кваліфікація поведінки.

Основна література:

1. Bartmiński J. Językowe podstawy obrazu świata. – Lublin, 2006.
2. Język a Kultura. T. 9: Płeć w języku i kulturze. Red. J. Anusiewicz i K. Handke. Wrocław, 1994. Kucała M. Gwary i regionalne odmiany polszczyzny w XX wieku // Polszczyzna XX wieku. Ewolucja i perspektywy rozwoju / pod red. S. Dubisza i S. Gajdy. – Warszawa, 2001.

– S. 193- 198.
3. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, – Warszawa, 2017.
4. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński. – Lublin, 2001. – S. 343-371.
5. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
6. Левченко О. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект. – Львів, 2005.
7. Лозинська О. Образ пихатої людини в українській і польській фразеології // SLAVIA ORIENTALIS TOM LXXII. – NR 2. – 2023. – S. 387-398.
8. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) : монографія. – Київ ; Черкаси, 2004.
9. Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. для студентів зі спеціальності «Українська мова і література»/ кол. авт.: О. І. Потапенко, Я. О. Потапенко, Л. П. Кожуховська, Т. В. Чубань, Т. М. Левченко, І.В. Бурчик; за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2014.

Тема 4. Концептуальна картина світу. Лінгвокультурні концепти.

Концепт як основне поняття когнітивної лінгвістики і лінгвокультурології. Розуміння концепту у межах діади «мова – культура». Ціннісний компонент як критерій відмінностей «когнітивного» і «лінгвокультурологічного» концептів. Термінологічне позначення концептів лінгвокультури: «ключові слова» культури (А. Вежбицька), «культурні концепти» (В.І. Карасик), «культурні константи» (Ю. Степанов), ключові концепти культури. Концепти абстрактних і «предметних» сутностей. Критерії визначення лінгвокультурного концепту. Ключові концепти етнокультури. Поняття концептуальної картини світу. Співвідношення мовної і концептуальної картин світу.

Основна література:

1. Bartmiński J., Chlebda W. Problem konceptu bazowego i jego profilowanie – na przykładzie polskiego stereotypu Europy // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 69-97.
2. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, – Warszawa, 2017.
3. Mikołajczuk A. O radości w ujęciu lingwistycznym: z problemów semantycznych badań porównawczych // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 219-239.
4. Nepop-Ajdaczyć L. Etnolingwistyczne badania nad semantyką konceptów kwiatów: podejścia, metody, założenia teoretyczne // Obraz świata i człowieka w kulturze ludowej i narodowej / pod red. Białek E., Niebrzegowska-Bartmińska S., Szadura J. – Lublin:

Wydawnictwo UMCSS, 2022. – T. 2. – S. 273-283.
5. Pajdzińska A. Jaka wola, taka dola // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 131-143.
6. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński. – Lublin, 2001. – S. 343-371.
7. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія, 2-е вид. – Київ, 2004.
8. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
9. Левченко О. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект. – Львів, 2005.
10. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) : монографія. – Київ ; Черкаси, 2004.

Змістовий модуль 2. СИМВОЛ І СТЕРЕОТИП У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЗНАВСТВО І ГЛОТТОДИДАКТИКА. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ.

Тема 5. Символ і стереотип у національній лінгвокультурі

Символ у колі філософських, культурологічних і лінгвістичних проблем. Символ у працях О. Потебні та ін. Знакова природа символу. Зв'язок символу з образом та міфом. Амбівалентність символу. Основи символотворення. Джерела символіки мовних одиниць. Символізація етнокультурного простору. Символіка кольоропозначень, зоонімів, фітонімів.

Поняття прототипу і стереотипу. Соціальний стереотип. Етнічні (національні) стереотипи. Автостереотипи й гетеростереотипи. Етноніми як стереотипи

Основна література:

1. Bartmiński J., Chlebda W. Problem konceptu bazowego i jego profilowanie – na przykładzie polskiego stereotypu Europy // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 69-97.
2. BartmińskiJ., Panasiuk J. Stereotypy językowe // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński, Lublin, 2001. S. 371-397.
3. Bartmiński J. Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne. Lublin, 2009.
4. Grzegorczykowa R. Problemy językoznawstwa kulturowego. Typologia semantyczna. Uniwersalizm i relatywizm językowy. [W:] Grzegorczykowa R. Wstęp do językoznawstwa. Warszawa, 2007. S. 190-200.
5. Jedziniak A. Wizerunek kobiety w polskich afektonimach w świetle teorii stereotypów płciowych // Poznańskie Studia Polonistyczne Seria Językoznawcza. – vol. 28 (48), nr 2. – Poznań, 2021. – S. 229-239.
6. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, – Warszawa, 2017.

7. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
8. Левченко О. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект. – Львів, 2005.
9. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. – Київ, 2012.

Тема 6. Лінгвокультурознавство і глоттодидактика

Розвиток культурної компетенції у процесі викладання польської мови як іноземної. Міжкультурна комунікація та викладання іноземної мови. Тексти культури та їх використання на заняттях з польської як іноземної.

Основна література:

1. Dydaktyka języków obcych a kompetencja kulturowa i komunikacja interkulturowa, red. M. Mackiewicz, Poznań 2005.
2. Gębal P. E., Dydaktyka kultury polskiej w kształceniu językowym cudzoziemców, Kraków 2010.
3. Gębal P.E. Realia i kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego // Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego / pod red. E. Lipińskiej, A. Seretny. – Kraków 2006.
4. Jelonkiewicz M., Film jako tekst kultury w komunikacji interkulturowej. Wykorzystanie filmów podczas zajęć o kulturze polskiej dla cudzoziemców // Teksty kultury. Oblicza komunikacji XXI wieku. T.2. / pod red. J. Mazur, M. Rzeszutko-Iwan. – Lublin 2006.
5. Kajak P. Kultura popularna w nauczaniu polszczyzny jako języka obcego. Wstęp do kulturoznawstwa glottodydaktycznego. – Warszawa, 2020.
6. Kowalewski J., Jak uczyć języka polskiego i kultury polskiej na Ukrainie. – Kraków 2013.
7. Kowalewski J., Kultura polska jako obca?. – Kraków 2011.
8. Krawczuk A, Kowalewski J., Metodyka nauczania języka polskiego. Język i kultura w dydaktyce polonistycznej na Ukrainie, Kijów 2017.
9. Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne / pod red. W. Miodunki. – Kraków, 2004.
10. Literackie obrazy kultury. Perspektywa glottodydaktyczna, red. J. Zych, Warszawa 2020.
11. Nawracka M.J., Nauczanie języka polskiego jako obcego w perspektywie refleksyjnej i kulturowej, Kraków-Gliwice 2020.

Тема 7. Міжкультурна та невербальна комунікація

Поняття міжкультурної комунікації. Основні напрямки в дослідженні міжкультурної комунікації. Вплив культури на комунікативну поведінку. Основні категорії міжкультурної комунікації. Культурні універсалії та культурна специфіка. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації.

Основна література:

1. Balcerzak M. Uśmiech jako komunikatywny gest mimiczny o bogatej semantyce // Pojęcie – Słowo – Tekst / pod red. R. Grzegorczykowej, K. Waszakowej. – Warszawa, 2008. – S. 167–180.

2. Jakobson R. „TAK" i „NIE" w mimice // W poszukiwaniu istoty języka. Wybór pism / pod red. Mayenowej M.R. – Warszawa, 1989. – T. 1. – S. 85–91.

3. Jarząbek K. Gestykulacja i mimika. Słownik. – Katowice : Śląsk, 1994.

4. Jarząbek K. Kinetyczne formuły powitań i pożegnań // Etnolingwistyka 6. – Lublin, 1994. – S. 65–81.

5. Jarząbek K. Mimika jako element komunikacji międzyludzkiej // Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej : W 6 t. / pod red. M. Basaja, D. Rytel. – Wrocław, 1982. – T. 1. – S. 67–76.

6. Komunikacja międzykulturowa: zbliżenia i impresje / pod red. A. Kapciak, L. Karpowicza i A. Tyszki. – Warszawa, 1995.

7. Krupa I. Mowa ciała : poradnik. – Warszawa : Skarbnica Wiedzy, 2005.

8. Leathers D.G. Komunikacja niewerbalna / red. Z. Nęcki. – Warszawa, 2009.

9. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. W. Czachur, – Warszawa, 2017.

10. Morreale S.P. Komunikacja między ludźmi. Motywacja, wiedza i umiejętności. – Warszawa, 2007.

11. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej / red. J. Stewart. – Warszawa, 2003.

12. Nęcki Z. Komunikacja międzyludzka. – Kraków, 2000.

13. Waszakowa K. „Uśmiech" jako słowo i gest mimiczny. Obraz uśmiechu we współczesnej polszczyźnie // Pojęcie – Słowo – Tekst / pod red. R. Grzegorczykowej, K. Waszakowej. – Warszawa, 2008. – S. 151–166.

14. Załazińska A. Niewerbalna struktura dialogu : w poszukiwaniu polskich wzorców narracyjnych i interakcyjnych zachowań komunikacyjnych. – Kraków, 2006.

15. Лозинська О. Польська кінематична фразеологія на позначення емоцій: структура, семантика, функціонування. Автореферат дисертації. – Київ, 2014.

16. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.

17. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. – Київ, 2012.

Тема 8. Сучасні тексти культури та їх вплив на мову

Нові перспективи дослідження мови з врахуванням широкого культурного контексту. Теорія мовних універсалій і культурних скриптів Анни Вежбіцької. Вплив сучасних життєвих реалій на мову. Діалог культур, культурний код. Соціолінгвістичні методи дослідження мови. Роль електронних корпусів у сучасних мовознавчих дослідженнях.

Основна література:

1. Grzenia J. Komunikacja językowa w Internecie. – Warszawa, 2006.
2. Język a Kultura. T. 9: Płeć w języku i kulturze. Red. J. Anusiewicz i K. Handke. Wrocław, 1994.
3. Kreatywność językowa w przekazach internetowych / pod red. Burska K., Cieśla B. – Łódź, 2019.
4. Tradycja i nowczesność w badaniach języków słowiańskich / pod red. Kulwiskiej-Kamińskiej J., Moroza A. Toruń, 2021.
5. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur, – Warszawa, 2017.
6. Wierzbicka A. Słowa klucze. Różne języki – różne kultury. Przeł. I. Duraj-Nowosielska. – Warszawa, 2007.
7. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
8. Левченко О. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект. – Львів, 2005.
9. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. – Київ, 2012.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовихмодулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	Інд	ср		Л	П	Лаб	Інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК НАУКА. МОВНА І КОНЦЕПТУАЛЬНА КАРТИНИ СВІТУ												
Тема 1. Лінгвокультурологія як наука	8	2	2			4	11,5	1	0,5			10
Тема 2. Мовна картина світу	14	2	2			10	13,5	1	0,5			12
Тема 3. Мовна картина світу крізь призму фразеології	14	2	2			10	14	1	1			12
Тема 4. Лінгвокультурні концепти	14	2	2			10	14	1	1			12
Разом – зм. модуль 1	**50**	**8**	**8**			**34**	**53**	**4**	**3**			**46**
Змістовий модуль 2. СИМВОЛ І СТЕРЕОТИП У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЗНАВСТВО І ГЛОТТОДИДАКТИКА. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ.												
Тема 5. Символ і стереотип у національній лінгвокультурі	16	2	2			12	13	1	1			11
Тема 6. Лінгвокультурознавство і глоттодидактика	14	2	2			10	12,5	1	0,5			11
Тема 7. Міжкультурна та невербальна комунікація	14	2	2			10	14	1	1			12
Тема 7. Сучасні тексти культури та їх вплив на мову	11	2	2			7	12,5	1	0,5			11
Разом – зм. модуль2	55	8	8			39	52	4	3			**45**
Усього годин	**105**	**16**	**16**			**73**	**105**	**8**	**6**			**91**

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	**заочне**
1.	Лінгвокультурологія як наука	2	1
2.	Мовна картина світу	4	1
3.	Лінгвокультурні концепти	4	1
4.	Символ і стереотип у національній лінгвокультурі	4	1
5.	Лінгвокультурознавство і глоттодидактика	2	0,5
6.	Міжкультурна комунікація	2	1
7.	Сучасні тексти культури та їх вплив на мову	2	0,5
	Разом	16	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Лінгвокультурологія як наука	4	10
2.	Мовна картина світу	20	24
3.	Лінгвокультурні концепти	10	12
4.	Символ і стереотип у національній лінгвокультурі	12	11
5.	Лінгвокультурознавство і глоттодидактика	10	11
6.	Міжкультурна комунікація	10	12
7.	Сучасні тексти культури та їх вплив на мову	7	11
	Разом	**73**	**91**

7. Методи навчання

Словесні (пояснення; бесіда), демонстраційний, ілюстраційний, практичні (написання рефератів, рецензій, написання тексту магістерської роботи).

8. Методи контролю і розподіл балів

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумкова котрольна робота	Сума
Контрольні роботи	Домашні завдання, активність	Відвідування		
МКР 1 – **15 балів** МКР 2 –**15 балів**	Виконання поточних домашніх завдань – **15 б**. Виконання індивідуальних завдань – **20 б.**	**5 бали**	**30**	**100**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100		**A**	відмінно	зараховано
81-89		**B**	добре	
71-80		**C**		
61-70		**D**	задовільно	
51-60		**E**		
21-50		**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20		**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендована література

Базова література

Загальна

1. Balcerzak M. Uśmiech jako komunikatywny gest mimiczny o bogatej semantyce // Pojęcie – Słowo – Tekst / pod red. R. Grzegorczykowej, K. Waszakowej. – Warszawa, 2008. – S. 167–180.
2. Bartmiński J., Chlebda W. Problem konceptu bazowego i jego profilowanie – na przykładzie polskiego stereotypu Europy // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 69-97.
3. Bartmiński J. Etnolingwistyka, lingwistyka kulturowa, lingwistyka antropologiczna? // Język a kultura. Wrocław, 2008. – T. 20. – S. 15-33.
4. Bartmiński J. Język w kontekście kultury // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński, Lublin, 2001. S. 13-23.
5. Bartmiński J. Językowe podstawy obrazu świata. – Lublin, 2006.
6. Bartmiński J. O aktualnych zadaniach etnolingwistyki // Etnolingistyka 28. – Lublin, 2016. – S. 7-29.
7. BartmińskiJ., Panasiuk J. Stereotypy językowe // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński, Lublin, 2001. S. 371-397.
8. Bartmiński J. Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne. Lublin, 2009.
9. Dąbrowska A. Współczesne problemy lingwistyki kulturowej // Postscriptum nr 2/1 (48-49). – Katowice, 2005 / pod red. R. Cudaka. – S. 140-154.
10. Dydaktyka języków obcych a kompetencja kulturowa i komunikacja interkulturowa, red. M. Mackiewicz, Poznań 2005.
11. Gębal P. E., Dydaktyka kultury polskiej w kształceniu językowym cudzoziemców, Kraków 2010.
12. Gębal P.E. Realia i kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego // Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego / pod red. E. Lipińskiej, A. Seretny. – Kraków 2006.
13. Głaz A. Etnolingwistyka daleka i bliska // Etnolingwistyka 27. – Lublin, 2015. – S. 7-20.
14. Głaz A. Etnolingwistyka daleka i bliska // Etnolingwistyka 27. – Lublin, 2015. – S. 7-20.
15. Grzegorczykowa R. Semantyka kognitywna // Grzegorczykowa R. Wprowadzenie do semantyki językoznawczej. – Warszawa, 2001. – S. 80-86.
16. Grzegorczykowa R. Problemy językoznawstwa kulturowego. Typologia semantyczna. Uniwersalizm i relatywizm językowy // Grzegorczykowa R. Wstęp do językoznawstwa. – Warszawa, 2007. – S. 190-200.
17. Grzenia J. Komunikacja językowa w Internecie. – Warszawa, 2007.
18. Jakobson R. „TAK” i „NIE” w mimice // W poszukiwaniu istoty języka. Wybór pism / pod red. Mayenowej M.R. – Warszawa, 1989. – T. 1. – S. 85–91.
19. Jarząbek K. Gestykulacja i mimika. Słownik. – Katowice : Śląsk, 1994.

20. Jarząbek K. Kinetyczne formuły powitań i pożegnań // Etnolingwistyka 6. – Lublin, 1994. – S. 65–81.
21. Jarząbek K. Mimika jako element komunikacji międzyludzkiej // Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej : W 6 t. / pod red. M. Basaja, D. Rytel. – Wrocław, 1982. – T. 1. – S. 67–76.
22. Jedziniak A. Wizerunek kobiety w polskich afektonimach w świetle teorii stereotypów płciowych // Poznańskie Studia Polonistyczne Seria Językoznawcza. – vol. 28 (48), nr 2. – Poznań, 2021. – S. 229-239.
23. Jelonkiewicz M., Film jako tekst kultury w komunikacji interkulturowej. Wykorzystanie filmów podczas zajęć o kulturze polskiej dla cudzoziemców // Teksty kultury. Oblicza komunikacji XXI wieku. T.2. / pod red. J. Mazur, M. Rzeszutko-Iwan. – Lublin 2006.
24. Język a Kultura. T. 9: Płeć w języku i kulturze. Red. J. Anusiewicz i K. Handke. Wrocław, 1994. Kucała M. Gwary i regionalne odmiany polszczyzny w XX wieku // Polszczyzna XX wieku. Ewolucja i perspektywy rozwoju / pod red. S. Dubisza i S. Gajdy. – Warszawa, 2001. – S. 193-198.
25. Język a Kultura. T. 12: Stereotyp jako przedmiot lingwistyki. Teoria, metodologia, analizy empiryczne. Red. J. Anusiewicz i J. Bartmiński. – Wrocław, 1998.
26. Kajak P. Kultura popularna w nauczaniu polszczyzny jako języka obcego. Wstęp do kulturoznawstwa glottodydaktycznego. – Warszawa, 2020.
27. Komunikacja międzykulturowa: zbliżenia i impresje / pod red. A. Kapciak, L. Karpowicza i A. Tyszki. – Warszawa, 1995.
28. Kowalewski J., Jak uczyć języka polskiego i kultury polskiej na Ukrainie. – Kraków 2013.
29. Kowalewski J., Kultura polska jako obca?. – Kraków 2011.
30. Krawczuk A, Kowalewski J., Metodyka nauczania języka polskiego. Język i kultura w dydaktyce polonistycznej na Ukrainie, Kijów 2017.
31. Kreatywność językowa w przekazach internetowych / pod red. Burska K., Cieśla B. – Łódź, 2019.
32. Krupa I. Mowa ciała : poradnik. – Warszawa : Skarbnica Wiedzy, 2005.
33. Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne / pod red. W. Miodunki. – Kraków, 2004.
34. Kurcz I. Psychologia języka i komunikacji. – Warszawa, 2005.
35. Leathers D.G. Komunikacja niewerbalna / red. Z. Nęcki. – Warszawa, 2009.
36. Lewicki A.-M. Językoznawstwo polskie w XX wieku // Współczesny język polski / pod red. J. Bartmińskiego. – Lublin, 2001. – S. 619-656.
37. Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia, red. Waldemar Czachur. – Warszawa, 2017.
38. Literackie obrazy kultury. Perspektywa glottodydaktyczna, red. J. Zych, Warszawa 2020.
39. Łaziński M. Łaziński M. Korpus PWN // Inny słownik języka polskiego / pod red. M. Bańki. –

T.S. LVI-LXI.
40. Mikołajczuk A. O radości w ujęciu lingwistycznym: z problemów semantycznych badań porównawczych // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 219-239.
41. Morreale S.P. Komunikacja między ludźmi. Motywacja, wiedza i umiejętności. – Warszawa, 2007.
42. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej / red. J. Stewart. – Warszawa, 2003.
43. Nawracka M.J., Nauczanie języka polskiego jako obcego w perspektywie refleksyjnej i kulturowej. – Kraków-Gliwice, 2020.
44. Nepop-Ajdaczyć L. Etnolingwistyczne badania nad semantyką konceptów kwiatów: podejścia, metody, założenia teoretyczne // Obraz świata i człowieka w kulturze ludowej i narodowej / pod red. Białek E., Niebrzegowska-Bartmińska S., Szadura J. – Lublin, 2022. – T. 2. – S. 273-283.
45. Nęcki Z. Komunikacja międzyludzka. – Kraków, 2000.
46. Pajdzińska A. Jaka wola, taka dola // Etnolingwistyka 25. – Lublin, 2013. – S. 131-143.
47. Stewart J. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej. – Warszawa, 2009.
48. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata // Współczesny język polski, red. Jerzy Bartmiński. – Lublin, 2001. – S. 343-371.
49. Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich / pod red. Kulwiskiej-Kamińskiej J., Moroza A. – Toruń, 2021.
50. Waszakowa K. „Uśmiech" jako słowo i gest mimiczny. Obraz uśmiechu we współczesnej polszczyźnie // Pojęcie – Słowo – Tekst / pod red. R. Grzegorczykowej, K. Waszakowej. – Warszawa, 2008. – S. 151–166.
51. Załazińska A. Niewerbalna struktura dialogu : w poszukiwaniu polskich wzorców narracyjnych i interakcyjnych zachowań komunikacyjnych. – Kraków, 2006.
52. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія, 2-е вид. – Київ, 2004.
53. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. – Київ, 2008.
54. Левченко О. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект. – Львів, 2005.
55. Лозинська О. Польська кінематична фразеологія на позначення емоцій: структура, семантика, функціонування. Автореферат дисертації. – Київ, 2014.
56. Лозинська О. Образ пихатої людини в українській і польській фразеології // SLAVIA ORIENTALIS TOM LXXII. – NR 2. – 2023. – S. 387-398.
57. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. – Київ, 2012.
58. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) : монографія. – Київ ; Черкаси, 2004.
59. Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. для студентів зі спеціальності «Українська мова і

література»/ кол. авт.: О. І. Потапенко, Я. О. Потапенко, Л. П. Кожуховська, Т. В. Чубань, Т. М. Левченко, І.В. Бурчик; за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2014.

Додаткова література

1. Bariery i pomosty w komunikacji językowej Polaków / pod red. J. Bartmiński i U. Majer-Baranowska. – Lublin, 2005.
2. Bartmiński J. Pytania o przedmiot językoznawstwa: pojęcia językowego obrazu świata i tekstu w perspektywie integralnej // Postscriptum. 2004-2005. – Nr 2, 1 (48-49). – S. 114-125.
3. Boguta A. Bibliografia analityczna „Czerwonej Serii". 1981-2008. – Tomy 1-25. Oprac. Pod kier. A. Matczuk. – Lublin, 2010.
4. Burkhardt H. Kulturemy i ich miejsce w teorii przekładu // Język a Kultura. – T. 20. – Wrocław, 2008.
5. Dejna K. Ile mamy języków polskich? // Współczesna polszczyzna. Wybór opracowań. T. 2: Warianty języka / pod red. J. Bartmińskiego i J. Szadury. – Lublin, 2003. – S. 29-40.
6. Dijk J. van. Społeczne aspekty nowych mediów. – Warszawa, 2010.
7. Etnolingwistyka. Bibliografia adnotowana 1988-2008. Oprac. Ł. Tomczak. / pod red. J. Bartmińskiego i S. Wasiuty. – Lublin, 2010.
8. Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa / pod red. E. Tabakowskiej. – Kraków, 2001. S. 203-241.
9. Grzegorczykowa R. O rozumieniu prototypu i stereotypu we współczesnych teoriach semantycznych // Język a Kultura. – T 12. – Wrocław, 1998.
10. Grzegorczykowa R. Pojęcie językowego obrazu świata // Językowy obraz świata / pod red. J. Bartmińskiego. – Lublin, 1990.
11. Humbolt W. von. O myśli i mowie. Wybór pism z teorii poznania, filozofii dziejó i filozofii języka. Przeł. E.M. Kowalska. – Warszawa, 2002.
12. Język a Kultura. T. 1: Podstawowe pojęcia i problemy / pod red. J. Anusiewicza i J. Bartmińskiego. – Wrocław, 1988.
13. Język a Kultura. T. 6: Polska etykieta językowa / pod red. J. Anusiewicza i M. Marcjanika. – Wrocław, 1992.
14. Język a Kultura. T. 8: Podstawy metodologiczne semantyki współczesnej / pod red. I. Nowakowskiej-Kempnej. – Wrocław, 1992.
15. Język a Kultura. T. 17: Życzliwość i agresja w języku i kulturze / pod red. A. Dąbrowskiej i A. Nowakowskiej. – Wrocław, 2005.
16. Językowy obraz świata i kultura / pod red. A. Dąbrowskiej i J. Anusiewicza. – Wrocław, 2000.

17. Lakoff G., Johnson M. Metafory w naszym życiu. Tłum. T. P. Krzeszowski). – Warszawa, 1988.
18. Psycholingwistyka / pod red. J.B. Gleasona, N.B. Ratner. – Gdańsk, 2005.
19. Sapir E. Kultura, język, osobowość. – Warszawa, 1978.
20. Studia z teorii komunikowania masowego / pod red. B. Dobek-Ostrowskiej. – Wrocław, 1999.
21. Taylor Ch. Teorie znaczenia. Przeł. A. Orzechowski i W. Jach. // Język, dyskurs, społeczeństwo. Zwrot lingwistyczny w filozofii społecznej / pod red. L. Rasińskiego. – Warszawa, 2009. – S. 147-187.
22. Wierzbicka A. Słowa klucze. Różne języki – różne kultury. Przeł. I. Duraj-Nowosielska. – Warszawa, 2007.

9. Інформаційні ресурси

1. Korpus Redakcji Słowników Języka Polskiego PWN // http://korpus.pwn.pl
2. Narodowy Korpus Języka Polskiego // http://nkjp.pl
3. SJPDor // http://www.sjpd.pwn.pl/
4. Słownik gramatyczny języka polskiego // http://sgjp.pl/leksemy/
5. Słownik języka polskiego // https://sjp.pwn.pl/
6. Słownik SJP.PL // https://sjp.pl/
7. Słowosieć // http://plwordnet.pwr.wroc.pl/wordnet/
8. Wielki słownik języka polskiego // http://wsjp.pl